- 82 -

İNFİTÂR SÛRESİ

Mushaf'taki sıralamaya göre kitabımızın 82., Nüzûl sıralamasına göre 82., Mufassal sûreler kısmının dokuzuncu grubunun dördüncü sûresi olan İnfi-târ sûresi Mekke'de nâzil olmuştur. Âyetlerinin sayısı 19'dur.

"Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla"

Hamd yalnız ve yalnız âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. Salât ve selâm Allah'ın Rasûlü'ne, O'nun pâk aile halkına ve ashabına olsun. Rabbimiz bizden kabul buyur. Çünkü sen her şeyi işitensin, her şeyi bilensin.

“Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla”

1. Gök yarıldığı zaman, 2. Yıldızlar dağılıp döküldü-ğü zaman, 3. Denizler kaynaştığı zaman, 4. Kabirlerin içi dışa çıktığı zaman, 5. İnsanoğlu, ne yaptığını ve ne yapmadığını görür. 6-8. Ey İnsanoğlu! Seni yaratıp sonra şe-kil veren, düzenleyen, mütenasip kılan, istediği şekilde se-ni terkip eden, çok cömert olan Rabbine karşı seni aldatan nedir? 9. Hayır hayır; doğrusu siz dini yalanlıyorsunuz. 10-12. Oysa, yaptıklarınızı bilen, değerli yazıcılar sizi gözetlemektedirler. 13. İyiler, şüphesiz, nîmet içindedirler. 14. Allah’ın buyruğundan çıkanlar cehennemdedirler. 15. Ceza günü oraya girerler. 16. Oradan bir daha ayrılamazlar. 17. Ceza gününün ne olduğunu sen nerden bilirsin? 18. Evet ceza gününün ne olduğunu nereden bileceksin? 19. O gün, kimsenin kimseye hiçbir fayda sağlamayacağı bir gündür. O gün buyruk yalnız Allah’ındır.

İslâm’ın Mekke döneminin son günlerinde gelen bir sûreyle karşı karşıyayız. Mekke’de en son gelen sûrenin Mutaffifîn sûresi ol-duğunu söylemiştik. İşte ondan önce, Tekvîr’in önünde, yahut sonun-da inen bir sûredir İnfitâr sûresi. Geçen hafta tanımaya çalıştığımız Tekvir sûresiyle bu sûre konu olarak bir bütünlük arzeder. Sanki bu-rada anlatılanlar orada anlatılanların bir şerhi veya tekrarı mahiye-tindedir. Bu yüzden, bu muhteva bütünlüğünden dolayı bu iki sûrenin birlikte nâzil olduklarını söyleyenler de olmuştur.

Bu sûre de tüm diğer sûreler gibi kulluğumuzu anlatır. Yolumu-zu çizme adına, bize yol gösterme adına Rabbimizin rahmetinin eseri olarak gönderdiği 19 âyetlik Mekkî bir sûreye misafir olduk. Bakalım bu sûresiyle Rabbimiz bize neler ikrâm edecek, elimizden tutup bu sûresiyle bizi hangi hedeflere götürecek, ya da bizim yerimizi nasıl belirleyecek? Bizi nereye oturtacak, konumumuzu, yerimizi, ağırlığı-mızı nasıl tespit edecek?

İki kişi tartışır. Biri der ki: Acaba Mevlâ yarın bizi nereye koya-cak ki? Acaba bizim yerimiz neresi? der. Diğeri derki: Ne var ki bunda bilmeyecek? Arz et halini Kur’an’a, arz et hayatını Allah’ın kitabına ya-rın Rabbinin seni nereye koyacağını çok rahat anlarsın. Adam der ki: Peki neresinde Kur’an’ın bu? Yâni hangi âyetine arz etmeliyim kendimi? Nasıl yapmalıyım bu arzı? Ötekisi der ki: Kendini İnfitâr’daki şu âyetlere arz et.

Evet, sûre, kıyamet günü meydana gelecek olayları anlatmak-ta ve insana o güne hazırlıklı olmasını öğütlemektedir. İyilerle kötüle-rin âkıbetini dile getiren sure, o gün kimsenin kimseye bir faydasının olamayacağını; her şeyin Allah'ın elinde olduğunu bildirmektedir. Kur'-an'da hangi olay veya mesele anlatılırsa anlatılsın, gaye insanı eğit-mektir. Anlatıları her şeyin hedefi budur. Meselâ bir tabiat olayı anlatı-lırken gaye, sırf o tabiat olayını anlatmak değil, insan eğitimi için ge-rekli unsurları yakalayarak ibret alınacak yönleri dile getirmektir. İbn Ömer'den nakledilen bir hadiste Hz. Peygamber (s.a.s) şöyle buyur-maktadır: "Kıyamet günü manzarasını kendi gözüyle görmek isteyen Tekvîr, İnfitâr ve İnşikak surelerini okusun"
(Tirmizî, Tefsîr sure, 81; Ahmed b. Hanbel, Müsned, II/27, 36)

Sûrenin âyetleri üzerinde çok kısa bir meâl gezintisi yapıp â-yetleri tek tek tanımaya başlayalım inşallah. "1- Gök yarıldığı zaman, 2- Yıldızlar etrafa saçıldığı zaman, 3- Denizler (kaynaşarak birbirleri-ne) akıtıldığı (aralarındaki engelleri aşıp bir tek deniz olduğu) zaman, 4- Kabirlerin içi dışına getirilerek ölüler çıkarıldığı zaman, 5- Her can ne yapıp öne sürdüğünü ve ne yapmayıp geride bıraktığını bilir. 6- Ey insan, seni engin kerem sahibi Rabbine karşı aldatıp isyana ne sürükledi? 7- O (Rab) ki seni yarattı, sana düzen verdi, ölçülü bir biçim verdi. 8- Dilediği surette seni terkip etti. 9- Hayır (olmaz öyle şey) siz dini yalanlıyorsunuz? 10- Oysa üzerinizde koruyucu (yaptıklarınızı zaptedici

melek)ler vardır; 11- Şerefli kâtipler, 12- Her yaptığınızı bilirler. 13-İyiler mutlaka nimet içindedirler. 14-Kötüler de yakıcı ateş içinde-dirler. 15-Ceza günü oraya girerler. 16- Onlar ondan (hiçbir yere kaçıp) kaybolacak değillerdir. 17- Ceza gününün ne olduğunu sen ne-reden bileceksin? 18- (O gün), kimsenin kimseye yardım edemeyeceği bir gündür! O gün emir, yalnız Allah'a aittir."

"İyiler, şüphesiz, nîmet içindedirler."
"Allah'ın buyruğundan çıkanlar cehennemdedirler."

Bu âyetlerle bir tart kendini. Eğer buna uyuyorsan, eğer Eb-râr'dan isen cennettesin, yok füccâr'dan isen, füccâr'ın içinde isen ce-hennemdesin" der. "Peki" demiş berikisi: "Ya Rabbimin Rahmeti ne o-lacak? Rabbim orada ve Kur'an'ın değişik yerlerinde rahmetinin sonsuzluğundan söz etmiyor mu?" "Öyleyse muhsinlerden olmaya çalış, çünkü Rabbimizin rahmeti muhsinlere yakındır, muhsinlerle beraberdir" demiş. Rabbimizin keremiyle birlikte O'na O'nun istediği kulluğu anlatan bir sûreyle karşı karşıyayız.

Evet, sûre kıyâmeti, kıyâmetin zuhuru anındaki hadiseleri ve kıyâmet sonrası olup bitecekleri anlatır. Allah'ın Resûlü bir hadislerinde der ki:

"Kim ki kıyâmeti gözleriyle görmek isterse, gözünü onunla sevindirmek isterse İnfitâr'ı ve Tekvîr'i okusun! Çünkü kıyâmeti en güzel anlatan bu iki sûredir."

Gözlerini kıyâmetle ziynetlendirmek, bereketlendirmek, bilgilendirmek isteyen kimse bu iki sûreyi okusun. Çünkü bu iki sûreyi iyi tanıyarak, iyi anlayarak, üzerinde kafa yorarak kıyâmeti gözleriyle gö-ren kişinin hayatı değişecektir. Hayat anlayışı, hayata bakışı, hayattan beklentisi değişecektir. Kıyâmeti gözleriyle gören kişinin hata yapması çok daha azalacaktır. Kaza gören kişinin kaza yapması daha az ol-duğu, hasta gören kişinin sağlığına dikkat ettiği gibi.

İnfitâr sûresinde dört olay zikredilir. Bunlardan ikisi ulyâ ile, yükseklerle ilgili, ikisi de süflâ ile ilgilidir. Sûrenin birinci bölümünde semanın çatlayıp yarılmasından, yıldızların yörüngelerinden koparılıp dağılmalarından, sağa sola atılmalarından, denizlerin taşmasından, fışkırtılmalarından, kabirlerin deşilip içindekilerin dışarıya atılmalarından ve bu hengamede, bu olaylar olup biterken insanın kafasının dank edip, kendisi için önden ne yolladığını, geriye neleri bıraktığını anlayacağından söz edilir.

İkinci bölümde Rabbimizin kullarına karşı işleyen son derece kerîm rahmeti gündeme getirilir. Bu rahmetin gereği olarak insanın yoktan var edilişi, son derece güzel bir biçimde yaratılıp, şekil verilişi anlatılarak bu rahmete karşı

teşekkür etmesi gereken insanın nankörlüğü gündeme getirilir. Ve kendisine karşı işleyen bu sonsuz rahmete karşı teşekkür ederek kulluğa yönelmeyenlere çok büyük tehditler gündeme gelir.

Üçüncü bölümde insanın kerîm olan Rabbine karşı nankörlüğünün, kafa tutuşunun sebebi anlatılır. Bunun da dinin yalanlanması, hesabın kitabın ciddiye alınmaması olduğu vurgulanır. Her türlü kötülüğün, her türlü inkâr ve nankörlüğün işte bu yalanlamadan kaynaklandığı anlatılır.

Sûrenin son bölümünde ise o nankör insanın yalanlamaya ça-lıştığı hesap, kitap, din gününün azameti, dehşeti ortaya konur. O gün sadece Allah'ın söz sahibi olduğu, nefislerin o gün her türlü güçten, her türlü yardımdan ve yardımcılardan soyutlanacağı, kimsenin kimseye bir fayda sağlayamayacağı ortaya konur.

Bu kısa mukaddimeden sonra inşallah sûrenin âyetlerini tek tek tanımaya başlayalım.

1. "Gök yarıldığı zaman,"

Sema yarıldığı zaman. Semanın nasıl yarılacağı konusunda bir bilgimiz yoktur. Ama bizim bildiğimiz bir yarılma değil tabi bu. Kapı edinme adına bir yarılmadır bu. Biz kapı deyince alüminyum bir kapı anlıyoruz, ya da işte ahşap bir kapı anlıyoruz. Bir gün Hz. Ali efendimiz Rasulullah efendimizi yemeğe dâvet eder. Koyunlar kesilmiş, develer kızartılmış, kebaplar, baklavalar, börekler hazırlanmış, etlisi, tatlısı, sütlüsü, camız yoğurdu, anzer balı, panama muzu, her şey ha-zırlanmış mı? Hayır. O biz geleceğimiz zaman yapılır. Allah'ın Resûlü böyle şeyleri sevmezdi. O'nun bu konuda öyle özel zevkleri yoktu. Onun sofrası sadeydi, külfeti sevmezdi peygamberimiz. Ya birisi bir şeyler hediye etmişti, ya da Hz. Ali efendimiz bir şeyler almıştı Fatıma anamıza, O da yalnız yemeyelim, Rasulullah'ı da çağıralım diye Hz. Ali'yi gönderir. Rasulullah kapının eşiğine gelir, şöyle mübarek elleriyle kapının eşiğine dayanır ve içerde meleklerin girmesine mâni olacak, peygamberi memnun etmeyecek bir şey görür. Allahu âlem perdede bir resim görür ve hemen dönüp gider. Onun böyle üzgün olarak dönüp gittiğini gören Hz. Ali ve Hz. Fatıma tutuşurlar. Acaba Onu kızdıracak bir şey mi yaptık? diye. Hz. Ali koşarak arkasından gider. "Ey Allah'ın Resûlü! Size ikramdan başka bir şey düşünmedik. Soframızı ziynetlendirirsin diye düşündük. Yoksa bilmeden bir hata mı işledik?" der. Rasulullah buyurur ki: "İçerde meleklerin girmesine engel olan bir şey varken biz oraya giremeyiz. Meleğin girmeyeceği yere bir peygamber giremez" buyurur.

Peki peygamberin girmediği yerde bizim ne işimiz var? Ya da niçin evlerimize peygamberi sokmuyoruz? Bir bakalım evlerimize. Peygamberi sokmayacak neler var evlerinizde? Varsın peygamber girmezse girmesin, biz bu zevklerimizden, bu aletlerimizden vazgeçemeyiz dediğiniz neler var orada bir düşünün.

Ama bu kapılar şu bizim bildiğimiz kapılardan değil. Bakın Furkân sûresi bunu şöyle anlatır:

"O gün, gök beyaz bulutlar halinde parçalanacak ve melekler bölük bölük indirilecektir."
(Furkân 25)

Nebe' sûresi de bunu şöyle anlatıyordu:

"Gökler kapı kapı açılacaktır."
(Nebe'19)

Evet sema açılacak, kapılar oluşacak, kapı, kapı olacak. Sema yarılacak ve kapılar oluşacak. Ne olacak bu kapılar? Bu kapılardan melekler gelecek. Kıyâmetin kopuşuyla, imtihan konumundaki bu dünya hayatının hesap konumuna geçirilmesiyle, ya da imtihan sonuçlarının ilânı dönemine geçişiyle, hesap, kitap döneminin başlamasıyla ellerinde amel defterlerimiz olduğu halde melekler inecek her bir kapıdan. Sema öyle bir yarılacak ki, kapılar oluşacak. Ya böyle arşa bir yol, kürsî'ye bir yol açılacak, yollar açılacak, ya da meleklere kapılar, yollar açılacak. Ellerinde kulların amel defterleri olduğu halde Allah'ın melekleri bu kapılardan hesap yerine inmeye başlayacaklar. Yani Mahkeme-i Kübra'da, o büyük mahkemede yaşadığımız bu hayatın hesabı görülmeye başlanacak.

2."Yıldızlar dağılıp döküldüğü zaman,"

Sema paramparça olur da yıldızlar yerinde durur mu? İpi kopmuş tesbih taneleri gibi yıldızlar da sağa sola dağılmaya başladığı zaman. Dünyamızdan milyonlarca kere büyük yıldız kütleleri yörüngelerinden çıkıp sağa sola dağılmaya, sağa sola vurup düşmeye başladıkları zaman.

Düşünebiliyor musunuz? Dünyamızdan milyonlarca kere daha büyük olan yıldızların gelip dünyamıza toslamasının ne anlama geldiği hayal edebiliyor musunuz? Canlandırabiliyor musunuz gözlerinizin önünde? Sanki 20-30 katlı bir apartmanı bir vinçle kaldırıp şurada boşlukta duran bir karıncanın üzerine atmaya, bir karıncaya vurmaya benzer bu. Gökyüzünde bunlar olup biterken

yeryüzünde de bakın neler olacakmış? Elbette yeryüzü de uslu uslu durmayacaktır:

3. "Denizler kaynaştığı zaman,"

Denizlerin tefciri anlayabildiğimiz kadarıyla yarılıp akıtılması, aralarındaki berzahların kaybolup tek deniz haline gelmeleridir. Araları açılıp denizlerin birleştirildiği, tek deniz haline geldikleri, getirildikleri zaman.

Veya denizler taşıp tüm karaları kapladıkları zaman. Tüm yeryüzü sularla dolup taştığı zaman. Nuh tufanı gibi tüm yeryüzünün bir tufana maruz kalması anlatılıyor.

Ya da denizler yanmaya başladıkları zaman. Denizlerin yanmasını bugün anlamakta güçlük çekiyoruz. Çünkü bu sadece kıyâmet günü olacak bir hadisedir. Önceden bunun örneğini göremedi-ğimiz için anlamakta da güçlük çekiyoruz. Ancak bu işin şu iki şekilde olabileceğini anlamaya çalışıyoruz:

1. Yerin merkezinde mağma tabakası, maden eriyiği var ya, işte denizler tabanından delinecek ve oradan mağma fışkırmaya başlayacak ve böylece denizler alev alev yanmaya başlayıverecek. Şurada, yanı başınızda böyle bir alev patlamasının gerçekleştiğini bir düşünün. Düşünün ki tüm denizler, tüm sular alev kesilmiş. Ne yapacaksınız? Nereye kaçacaksınız?

2. Ya da denizler şöyle yanacaktır: Suyun terkibi iki molekül hidrojen ve bir molekül oksijendir. Oksijen ve hidrojenin bileşimidir su. Oksijen de, hidrojen de yanıcı gazdır. İkisi böyle bir oranla birleşince su olmuşlardı. İşte bu oksijenle hidrojen ters bir ayrışımla ayrışıp da denizler alev, alev yanmaya başladıkları zaman.

Veya bunu bir de şöyle anlamaya çalışıyoruz: Suyu çekilip te denizler kupkuru kurudukları zaman. Ateş çölüne döndükleri zaman.

Buraya kadarki ilk üç âyette kıyâmetin ilk safhası anlatıldı. Kı-yâmetin kopuşu esnasında ulyâ ve süflâ'da olacaklar gündeme getirildi. Bundan sonraki âyetlerde de kıyâmet sonrası olacaklar anlatılacak. Bakın Allah şöyle buyuruyor:

4. "Kabirlerin içi dışa çıktığı zaman,"

Kabirlerin deşilip içindekiler dışarıya atıldığı zaman. Yer alabora olup altı üstüne getirildiği zaman. Yer bağrındakileri kusup dışarıya attığı zaman. Tıpkı hâmile bir kadının karnındakini dışarıya atması gi-bi yeryüzü de hamlini boşaltıp sinesindekilerin tümünü dışarıya atacak. Veya o gün yeryüzü esrarını

keşfedecek, sırlarını açacak, esrar perdesini kaldırıp lehte ve aleyhte şehadette bulunacak. Bildiklerini gördüklerini anlatacak.

Birinci anlamıyla bu arz Hz. Adem (a.s)'dan bu yana sinesine gömülmüş ölüleri kabirlerinden fırlatıp atacak. Sinesindeki tüm cesetleri dışarıya atacak yeryüzü. Kimse benim burada rahatım iyiydi. Şöyle ne güzel unutulup gitmiştik. Ne güzel toprak olup gitmiştik. Ne oldu? Kim kaldırıyor bizi? Kim diriltiyor bizi? Niye kaldırılıyoruz? Ben kalkmak istemiyorum. Ben hesaba çekilmek istemiyorum. Ben yaptıklarımın yanıma kâr kalmasını istiyorum. Dokunmayın bana. Rahat bı-rakın beni demeye kimsenin hakkı olmayacaktır. Herkes dışarıya atılacak, kimse kaçıp kurtulamayacaktır.

Bir de yeryüzü sinesinde gizlediği tüm sırlarını, tüm esrarını açığa vuracaktır. Yani Hz. Adem (a.s)'dan bu yana sinesinde işlenenlerin tamamını ortaya döküp şehadette bulunacaktır. Falan şurada, benim üzerimde şunları işledi. Filan bunları yapıp konuştu diye şahit olduğu her şeyi sayıp dökecek.

5. "İnsanoğlu, ne yaptığını ve ne yapmadığını görür."

İşte o zaman anlayacaktır insan. Anlayacaktır kişi. Neyi? Takdim ettiklerini, tehir ettiklerini. Neleri yapmış? Neleri ihmal etmiş? Bunu anlayacaktır insan. Şerden takdim ettiklerini, hayırdan tehir ettiklerini anlar. Farzlardan yaptıklarını, farzlardan terk ettiklerini anlar. Veya amellerinin evvelini ve ahirini anlar kişi. Yani yapması gerekirken yap-madıklarını, yapmaması gerekirken yaptıklarını. Konuşması gerekirken konuşmadıklarını, susması gerekirken konuştuklarını anlar. Sev-mesi gerekirken sevmediklerini, küsmesi gerekirken küsmediklerini. Bakması gerekirken bakmadıklarını, bakmaması gerekirken baktıklarını. Vermesi gerekirken vermeyip tuttuklarını, vermemesi gerekirken verip israf ettiklerini anlar ve bilir.

Malından Allah yolunda infak edip verdiklerini, vermeyip varislerine bıraktıklarını anlar. Çünkü peygamberimiz bir hadislerinde "kişinin malından dünyada yediği, giydiği ve infak ettiği kendisine aittir. Geriye bıraktıklarıyla onun bir ilgisi yoktur" buyuruyor. Yani geriye bı-rakılan mal o mala sahip olan vereseye aittir. İnfak ederlerse sevabı onlarındır. Malı bırakanın bundan bir istifadesi yoktur.

Veya kişi o gün kendi yaptıklarını ve arkasına bıraktıklarını bilir demektir bunun manası. Hem bizzat kendi elleriyle yaptıklarını hem de yol olarak, sünnet olarak, metot olarak arkasına bıraktıklarını da bilir ve anlar. Hani iyi ve kötü çığır açma hadisi vardı ya, işte insan ar-kasında bıraktığı kötü çığırın kendisinden sonra nelere mal olduğunu, insanların o yoldan giderek nasıl saptıklarını, yazdığı ve arkasına bıraktığı o zararlı kitaptan insanların nasıl

zehirlendiklerini, yıllar yılı o mikrobun kaç kişiyi zehirlediğini de anlar. Açtığı bu kötü çığırın günahı ve de kıyâmete kadar bu çığırdan giden insanların günahlarının bir mislinin de kendi defterine yazıldığını bilir ve anlar.

Veya açtığı, arkasına bıraktığı güzel çığırdan giden insanların nasıl hidâyeti bulduklarını, bu insanların sevaplarının bir mislinin kendi defterine yazıldığını anlar kişi.

O gün insan hem kendi yaptıklarını hem de arkasına bıraktıklarını anlayacaktır. Meselâ birisi zinanın, zina evinin ilk baniliğini yapmıştır. Yani zina adına ilk çığırı açmış, genelevleri kurmuştur. Veya a-dam ilk defa futbol sahâlârının yollarını, sinemanın, fâizin, içkinin, ku-marın yollarını göstermiş, bu konuda ilk çığırı açmışsa kıyâmete kadar o yoldan gidecek tüm zinacıların, tüm fâizcilerin, içkicilerin günahları, onlarınkiler eksilmeksizin bu ilk çığır açan kişiye yüklenecektir. Fâizin, içkinin tanıtımını yapanlar da aynen bunun gibidir. Ya da barı, pavyonu evin içine taşıma adına video ve televizyon teminine yardımcı olanlar da onu seyredenlerin günahlarının bir mislini yükleneceklerdir. Hattâ yeryüzünde ilk adam öldürme çığırını açtığı için Hz. Adem'in oğlu Kabil kıyâmete kadar adam öldürenlerin günahlarının bir mislini sırtına yüklenecektir.

Ama kim de iyi bir çığır açmışsa kıyâmete kadar o yoldan giden insanların sevaplarının bir misli onun defterine yazılacaktır. Defterinde yazılmış bulacaktır yarın kişi bunu. İnsanların Müslümanlaşması, insanların İslâm, Kur'an ve sünnete yönelmeleri adına kim bir çığır açarsa, kim bir adım atarsa bilelim ki onlarda meydana gelen değişimlerin sevaplarının bir misli o kişinin defterine yazılacaktır.

İnsanlar hangi yolda çığır açmışlarsa o çığırdan gidenlerin se-vap ya da günahları onları ilgilendirmektedir. Yarın kişi bunları defterinde bulacak ve bilecektir.

Demek ki insanın yaptıkları sadece kendisiyle sınırlı kalmamaktadır. Anlıyoruz ki insan sadece kendi yapıp ettiklerini değil, arkasına bıraktıklarını da bilecek ve anlayacaktır. Kafasında ve vücudunda taşıdığı virüsü kendisinden başka çocuklarına ve daha sonraki nesillere de aktarmaktadır. Dolayısıyla bu eyleme adâlet gereği ceza ya da mükafatın takdiri de ancak gelecek nesillere intikali ve yaptığı tesirlerle ancak hükme bağlanabilecektir. Meselâ bir savaş başlatıp döneminde milyonlarca insanın ölümüne sebep olmuş bir adam düşünün. Hattâ bununla da sınırlı kalmayıp arkasından asırlarca milyonların hayatını kötü yönde etkileyen miras bırakmış bir kişi düşünün. Bu dünyada böyle birisini kim cezalandırabilir? Bu adamın cezalandırılabilmesi için, bu adama verilebilecek cezanın takdir edilebilmesi için elbette onun bu mirasından kıyâmete kadar etkilenmiş tüm insanların toplanmaları gerekmektedir.

Demek ki insan dirildikten sonra ne yaptı? Ne etti? Ne işledi? Ne adına yaptı? Kim adına yaptı? Arkasına nasıl bir yol bıraktı? Bu yoldan kaç kişi gitti? Kaç kişi kurtuldu? Kaç kişi zehirlendi? Kabirler deşilince, neşr-i suhufla, amel defterlerinin dağılmasıyla bunu bilecektir kişi.

Öyleyse yarınımız için iyi şeyler takdim edelim. Geleceğimizi garanti altına alma adına önceden güzel ameller gönderelim, onlar Rabbimizin yanında emanette kalsın, yarın ona en çok muhtaç olduğumuzda onu ondan alırız. Arkamızda da güzel şeyler, güzel çığırlar, güzel yollar bırakalım. Öyle bir miras, öyle bir yol bırakalım ki çocuklarımıza, onlar o yoldan gittikleri takdirde doğruca cenneti bulsunlar.

Yarın arkamıza bıraktıklarımızdan da sorumlu olacağımıza göre Allah için kendimizi bir sorgulayalım. Nasıl bir miras bırakıyoruz çocuklarımıza? Bizler şu anda bizden sonra yaşayacak çocuklarımıza nasıl bir yol bırakıyoruz? Arkamıza bıraktığımız yol, çoluk çocuğumuza bıraktığımız usul, onlara gösterdiğimiz din, onlara örneklediğimiz kulluk, çevremize ulaştırdığımız teklifler acaba yarın karşımıza nasıl bir sonuç çıkaracak? Acaba bizim arkamızdan gelenler de, "ya Rabbi bizi bunlar saptırdı. Bize öyle bir yol, öyle bir din bıraktılar ki biz de onu gerçek yol zannettik. Onu gerçek din zannettik. Bize öyle bir hayat anlayışı, öyle bir mal anlayışı, öyle bir kazanma harcama anlayışı, öyle bir gece hayatı, öyle bir gündüz hayatı örneklediler ki biz de onu gerçek bir hayat zannettik. Bizi başkası değil bunar saptırdı ya Rabbi" demeyecekler mi acaba? Çocuklarımızdan, torunlarımızdan bu şikâyetlerle, bu lânetlerle karşılaşmayacak mıyız acaba? Bu âyetler ışığında Allah için kendimizi sorgulamak zorundayız.

6-8. "Ey İnsanoğlu! Seni yaratıp sonra şekil veren, düzenleyen, mütenasip kılan, istediği şekilde seni terkip eden, çok cömert olan Rabbine karşı seni aldatan nedir?"

Genellikle bu insan kâfirdir. Kulluk yapmayan, kulluk dışında başka şeylerle meşgul olan kimsedir.

Rabbimiz buyurur ki: "Ey yarın bunlar başına gelecek olan insan! Ey bütün bunlar kendisini bekleyen insan! Bütün bunları anladığın halde, bütün bunları gözlerinle görür gibi kavradığın halde seni Rabbine karşı mağrur eden ne? Rabbine karşı bu isyan cesaretini ne-reden alıyorsun? Bu konuda sana cüret veren ne? Üstelik senin Rab-bin kerîmdir. Sana karşı son derece merhamet ve keremi işleyendir. Nasıl oluyor da böyle kerîm bir Rabbe karşı nankör davranabiliyorsun? Nasıl oluyor da böyle kerîm bir Rabbin hakkını verme konusunda, hukukunu eda konusunda kusur edebiliyorsun? Nasıl oluyor da

ihsana karşı isyanla mukabele edebiliyorsun? Nasıl oluyor da ikrama karşı tuğyanla karşılık verebiliyorsun? Nasıl oluyor da O'na lâyık olmayan bir mukabelede bulunabiliyorsun. Halbuki nîmete karşı şükür gerekirdi. Sana karşı bu kadar kerem sahibi olan, sana nîmetlerini yağdıran bir Rabbe karşı bu nankörlük yapılır mıydı?

Seni kerîm olan Rabbine karşı ne mağrur etti? Kim aldattı? Halbuki senin Rabbin kerîmdi, lütuf sahibiydi, yapmamalıydın ona karşı bunu.

Dikkat ederseniz burada mağrur olan insana karşı Rabbimizin Celâl sıfatlarından birisi zikredilmemiş de, kerîm sıfatıyla hitap olunmuştur. Birileri buradan şu manayı çıkarmış: Yarın Rabbim: "Ey kulum! Bana niye kulluk yapmadın? Beni niye memnun etmedin? Benim istediğim hayatı yaşayarak niçin Benim rızama kazanmadın?" diye bana sorarsa, ben de derim ki: "Ya Rabbi! Bunun sebebi Sensin. Eğer sen bu kadar kerîm olmasaydın, dünyada benim işlediğim günahlarımı örtmeseydin, bana fırsat vermeseydin, bana lütuf ve kereminle muamele etmeseydin ben de böyle yapmazdım. Ne yapayım? Senin keremin beni buna sevk etti. Dünyada işlediğim bir günah karşısında halim davranıp hemen cezamı vermedin, onun için ben de böyle yaptım," derim der.

Birisi de der ki: "Yahu sizin ferasetiniz yok mu? Allah bu âyetinde bize bizim kendisine vereceğimiz cevabı hatırlatıyor. Yarın Allah bana böyle bir soru sorarsa, ben de cevap olarak böyle diyeceğim: Kerîm'in keremi beni aldattı. Senin keremin beni aldattı ya Rabbi!" diyeceğim diyor. Yani sanki Allah bu âyetiyle yarın kendisine nasıl ce-vap verip kurtulacaklarını günahkârlara gösteriyor, onlara kopya veriyormuş. Bunun ikisi de bâtıldır, ikisi de sapıklıktır.

Evet, Allah kerîmdir. Allah kerem sahibidir. Allah affı, mağfireti, lütfu, keremi bol olandır. Ama bilelim ki hakim olmayan, hikmet sa-hibi olmayan, yani keremini yerinde kullanmayan varlık ta müsriftir. Sırf affeden ama cezalandırması olmayan varlık âdil değildir. Böyle-lerini aslında aldatan Allah değil, Allah'ın keremi değil de şeytandır. Bakın Rabbimiz Hadîd sûresinde onu şöyle anlatıyor:

"Şeytanlar sizi Allah'a karşı da ayarttı."
(Hadîd 14)

Aldatıcılar sizi Allah'la aldattılar. Nasıl? Allah Kerîm dediler. Allah bağışlar dediler. Allah bekler dediler. Allah kusura bakmaz dediler. Allah kızmaz dediler. Allah Ğafûr ve Rahîmdir dediler. Allah cenneti olandır dediler. Allah'ın kitabı böyle okunur dediler. Anlamadan da okusan olur dediler. Allah bundan da razı olur dediler. Allah bu kadarına da karışmaz dediler. Allah hayata karışmaz dediler. Canım Allah buna da karışacak değil ya dediler. İşi gücü yok

da Allah bununla mı ilgilenecek? dediler. Öyle bir Allah tanıttılar ki, Kur'an'ın hiçbir yerinde tanıtılmayan bir Allah. Kılık-kıyafete karışmayan bir Allah. Meslek seçimine karışmayan, kazanmamıza harcamamıza karışmayan bir Allah.

İnsanlar aldanıyorlar bu konuda. Aldanmalarının sebebi de anlıyoruz ki birincisi şeytanlardır. Şeytanlar, gerek cinlerden olan, ba-baları İblis olan şeytanlar, gerekse yeryüzünde şeytan misyonu üstlenmiş, babaları Adem olan iki ayaklı insan şeytanlar, insanları Allah konusunda aldatıyorlar. İnsanlara Kur'an'dan farklı bir Allah tanıtarak insanları aldatıyorlar. Sonra cehaletleri sebebiyle insanlar Allah konusunda aldanıyorlar. Fâtır sûresindeki şu âyet-i kerîme bunu anlatır:

"Allah'ın kulları arasında O'ndan korkan, ancak bilginlerdir."
(Fâtır 28)

Demek ki bu bir cehalet eseridir. Allah konusunda aldanıp O'na karşı mağrur olmak cehaletin eseridir. Allah'ı, Allah'ın kitabını, Resûlünün sünnetini bilmemenin neticesidir. Zira Rabbimizin keremine, hilmine, günahları setredişine, yani onlara karşılık hemen bir anda ceza verilmemesine güvenmek cehalet eseridir. Buna güvenmeyip Allah'tan korkanlar, Allah'a Allah'ın istediği kulluğu işleme konusunda, Allah'ın emirlerine karşı gelme konusunda haşyet içinde olanlar bilgi sahipleridir. Yani bu âyet cehaletin zıddını anlatır.

Evet ey kulum! Kerîm olan Rabbine karşı seni aldatan nedir? Peki acaba insanın aldanışının gündeme geldiği burada Kerîm sıfatı niye gelmiş?

Bunu şöyle anlamaya çalışıyoruz: Farz edin ki bir öğretmeniniz var. Öyle dürüst, öyle imanlı, öyle efendi birisi ki, kendisinden çok bizi düşünüyor. Bizi düşünen, bizi seven, kafasında bilgi olarak ne varsa hepsini bize anlatmak için çırpınan, bilgisini bizden kıskanmayan, notu bol olan, ehl-i insaf birisi. Bilgisini bizden esirgeyip kıskanmadığı gibi, imtihanda da notu kıskanıp problem etmeyen birisi. Hattâ not defterini elimize veriyor ve buyurun istediğiniz notu kendiniz yazın diyen birisi. Şimdi böyle cömert, böyle ikram sahibi bir hocanın imtihanında bir arkadaşımız kopya çekmeye kalksa ne deriz buna? Şu yaptığını beğendin mi? Bu adama da yapılır mı bu? Hani cimri, notu kıskanan, bilgisini kıskanan birisi olsa neyse. Bu adama yapılır mı bu? Şu yaptığın şeye bak. Başkasına olsa neyse, ama bu adama kar-şı yapılır mı bu! deriz ya.

Veya bir adam düşünün ki çok cömert, çok infak ehli birisi. Adam o kadar iyilik ve cömertlik sahibi ki, kendi yemiyor eline geçeni bize yediriyor. Evini açmış bize ve buyurun ne isterseniz alın, yiyin, için diyor. Şimdi içimizden birisi onun evinden bir şeyini, bir eşyasını çalmaya kalksa ne denir buna? Allah'tan kork! Bu adama yapılır mı bu? Yahu zaten evini ardına kadar açmış adam. Ne

isterseniz istediğiniz kadar alabilirsiniz diyen bir adama karşı şu yaptığını beğendin mi? deriz ya.

İşte bu âyet-i kerîmede de böyle deniliyor. Ey insan, kerîm olan, sana karşı son derece kerem sahibi, ikram sahibi olan, seni yaratan, seni yoktan var eden, şu anda elinde ne varsa hepsini sana lütfeden, bu kadar cömert bir Rabbe karşı bu yapılır mıydı? Hani başkasına olsa neyse ama böyle bir Allah'a karşı şu nankörlüğünü beğendin mi? Bu kadar kerîm olan bir Rabbe karşı teşekkür edip O'na kulluk yapman gerekirken nasıl düşman kesiliyorsun böyle? Nasıl böyle bir Rabbe kulluğu bırakıp ta hiçbir şey yaratmayan, senin yaratılışınla hiçbir ilgisi olmayan, sana hiçbir şey sağlamayan başkalarına kulluk ediyorsun? Nasıl oluyor da Rabbinin hatırını bırakıyor da başkalarının hatırını kazanmaya çalışıyorsun? Böyle bir Allah'a karşı yapılacak şey miydi bu? deme adına, Rabbimizin Kerîm oluşu gündeme getirilmiş anlıyoruz.

Ne oluyor ey insan? Ne yapmaya çalışıyorsun? Allah'tan, O'-nun kitabından, O'nun elçisinden, O'nun senin adına gönderdiği dininden, hayat programından habersiz bir hayat yaşıyorsun. Kerim o-lan, ikramı bol olan, hayatını, varlığını ve sahip olduğun her şeyini kendisine borçlu olduğun Rabbine karşı şu yaptığını beğeniyor musun? Yani böyle son derece cömert bir Rabbe karşı olacak şey mi bu yaptığın? Hiç aklın yok mu senin? gibi bir ifade kullanarak, Rabbimiz kullarının akıllarını başlarına getirmeyi hedefliyor.

Öyle kerem sahibi bir Allah ki, o kereminin gereği olarak seni yarattı. Seni yoktan yarattı, var kıldı. Seni yokluktan çıkarıp var etti. Yokken, hiçbir şey değilken seni varların içine kattı. Ve sonra da sana bir îtidal, bir uyum verdi. Uzuvlarını düzgün yarattı. Seni yarattı ve tes-viye etti Allah. Vücudunu, organlarını yerli yerince, uyum içinde kıldı. Her şeyini derinin içine koydu. Azalarının bir kısmı dışarıda olsaydı ne yapardın? Sonra seni hayvanlar gibi beli bükük yapmadı, belini doğrultabilecek bir özellikte kıldı.

Seni topraktan, sonra nutfeden yaratan, sonra tesviye eden, seni insan kılığına koyan Biziz diyor Allah. Hal böyleyken nasıl oluyor da Rabbine isyan ediyorsun? Nasıl oluyor da Allah'ı ve Allah'tan gelen âhiret gerçeğini inkâr ediyorsun? Nasıl oluyor da bu mülkün Allah'a ait oluşunu inkâr ediyorsun? Nasıl oluyor da sahip olduğun şeylerin tamamının Allah'ın sana bir lütfu olarak değil de kendi planlarının, kendi becerilerinin bir meyvesi olarak görüyorsun? Nasıl oluyor da bütün bunların ebedîyen kendinde kalacağına, hiç kimsenin onları kendinden alamayacağına, bu imkânlarını keyfinin istediği biçimde kullanabileceğine, bu konuda kimseye hesap vermek zorunda olmadığına inanıyorsun?

Seni topraktan yaratan, seni adam eden Rabbini inkâr mı ediyorsun? Sen kendi kendini yarattığını, kendi kendini adam ettiğini mi zannediyorsun? Ana rahmine düştüğün zamanı bir hatırlasana. Adam olacak hiçbir tarafın yoktu. Gücün, kuvvetin yoktu. Bilgin, görüşün yoktu. Elin, ayağın yoktu. Çevren, fırsatın, imkânın yoktu. Evin, barkın, paran, pulun yoktu. Bağın, bahçen yoktu. Hiçbir şeyin yoktu. Şu anda sen adamsan ve bütün bu imkânlara sahipsen unutma ki bütün bunları sana Allah verdi ve seni adam eden de Allah'tır.

Şu anda aklım, fikrim var diyorsan, onu sana veren Allah'tır. Şu anda malım var diyorsan, onu sana veren O'dur. Ekonomik gücüm var, siyasal gücüm var diyorsan bunları da sana veren O'dur. Sahip olduğun, benim dediğin neyin varsa hepsini sana veren O'dur. Sen bütün bunları sana veren ve seni yoktan var eden Rabbini nasıl inkâr ediyorsun? Nasıl oluyor da her şeyini kendisine borçlu olduğun Rabbini diskalifiye ederek kendi tanrılığını iddia ediyorsun? Utanmadan nasıl oluyor da kıyâmetin kopacağını da zannetmiyorum. Bu saltanatımın biteceğini de ummuyorum diyerek Allah'ın haberlerini inkâr ediyorsun? Bunu nasıl yapabiliyorsun? Allah'ın yoktan var ettiği, Allah'ın topraktan çıkarıp adam ettiği bir varlık olarak nasıl ona isyan edebiliyorsun? Kendini bir şey mi zannediyorsun? Unutma ki:

Allah dileseydi seni farklı şekilde de yaratabilirdi. Bir kedi, bir köpek, bir hınzır veya üzüm şeklinde, karpuz şeklinde de yaratabilirdi. Allah'a asla itiraz hakkın da olmazdı. Hani şimdi şu anda bu varlıklar itiraz edebiliyorlar mı Allah'a? Veya dileseydi hiç yaratmazdı Allah se-ni. Olmayan bir varlığın itiraz hakkı olur muydu?

Allah seni en güzel bir biçimde yarattı. İstediği, seçtiği bir güzellik içinde yarattı. Hz. Adem'den bu yana ceddinden herhangi birisinin sûretinde yarattı seni. Şimdi söyle bakalım: Bunu beceren Allah, seni yoktan var eden Allah hesap sormayı beceremez mi? Yaratan ceza vermekten aciz olur mu? Yaratan yarattığını hesaba çekemez mi? Veya yaratıcıya karşı bu senin yaptığın yapılır mı? Yaratıcıya nankörlük yapılır mı? Yaratıcı olan Allah dururken başkalarına kulluk yapılır mı? Başkalarına minnet duyulur mu?

9. "Hayır hayır; doğrusu siz dini yalanlıyorsunuz."

Hayır hayır, bütün bunlara rağmen sizler dini yalanlıyorsunuz. Dini yalan sayıyorsunuz. Dini yok farz ediyorsunuz. Allah'ın hayat programını yalanlamaya kalkışıyorsunuz. Din, kişinin hayat programıdır, yaşam biçimidir. Din, Allah'ın kulları adına gönderdiği yasalardır. Evet sizler Allah'ın dinini, Allah'ın hayat programını yalanlıyorsunuz. Dini yok farz ediyorsunuz. Dinlerinizi oyun ve eğlence ediniyorsunuz. Dünya hayatına verdiğiniz değeri dinlerinize vermiyor, dünya hayatını dinlerinize tercih ediyor, dünyayı hedef bilip, dünyayı kıble edinip bütün plan ve programlarınızı dünyayı kazanma

adına yapıyorsunuz. Bu yüzden de dinlerinizle ilgilenme imkânı bulamıyor, kitabınızla, Peygamberinizle tanışma imkânı bulamıyorsunuz. Dünyayı kıble edinip âhireti unutuyorsunuz.

Veya sizler din gününü yalanlıyorsunuz. Öldükten sonra dirilmeyi, hesabı, kitabı yalan sayıyorsunuz. Öyle bir hayat yaşıyorsunuz ki, sanki ölmeyeceksiniz. Sanki bir daha dirilip hesap kitap yaşamayacaksınız. İşte aldanmanızın sebebi budur. Din gününü hatırınızdan çıkarıp yaşadığınız için aldanıyorsunuz. Âhiret gününü hesaba katmadığınız için kerîm olan Rabbinize karşı nankör davranabiliyorsunuz. Halbuki düşünmez misiniz siz? Bilmez misiniz?

10-12. "Oysa, yaptıklarınızı bilen, değerli yazıcılar sizi gözetlemektedirler."

Halbuki sizler kendi halinize terkedilmiş değilsiniz. Her an üzerinizde Allah'ın koruyucuları ve gözetleyicileri vardır. Her an Allah'ın koruyucularının koruması ve gözetleyicilerinin kontrolü altındasınız. Sizin üzerinizde muhafızlar var. Bir an bile sizden ayrılmazlar, bir an bile gaflet etmezler, Allah'ın Kirâmen Katibin melekleri vardır. Allah'ın şerefli yazıcıları vardır. Onlar rüşvet almazlar. Onlar suiistimalde bulunmazlar. Hak yazıcılar, âdil yazıcılardır onlar. Zuhruf sûresinde Rabbimiz buyurur ki:

"Ve bizim elçilerimiz asla kusur etmezler." Hangi konuda? Ne sizin yaptıklarınızı tespit etme konusunda, ne sizin gizli planlarınızı yazma konusunda, ne sizi belâlardan koruma, ne sizin amellerinizi tespit etme, ne sizi kontrol etme, ne sizin ölüm zamanınızı unutup ih-mal etme konusunda zerre kadar kusur etmezler. Sizi yerin dibine ba-tırma, sizi helâk etme, sizlerden intikam alma noktasında kendilerine verdiğimiz emirlerimizi anında yerine getirme konusunda onlar asla gevşeklik ve ihmal göstermezler. Rabbiniz onlara ne emretmişse, na-sıl emretmişse aynen onu uygularlar. Ne kendileri geç kalırlar, ne de gebertilmesi gereken kişiyi geç bırakırlar.

Yaratıcınız sürekli sizinle beraberdir. Sürekli üzerinizde hakim ve gözetleyicidir. Bir an bile yalnız değilsiniz. Bir lahza bile başıboş bırakılmış değildir insan ve yaratıcısından uzak kesinlikle bir hayat ya-şayamaz. İnsan kesinlikle bir an bile kendisini meleklerden soyutla-yamaz. Etrafında sürekli melekler vardır onun; kendisini koruyan, amellerini yazan, ölür ölmez kendisini hesaba çekecek olan melekler vardır. Ona onun hayatını düzenleyecek vahiy getiren melekler var, yağmurunu yağdıran, rüzgarını estiren ve tüm çevresini şekillendiren melekler var.

İşte bütün bunlar Allah'ın sizin üzerinizde hâkimiyetini, Kahhar oluşunu, sizi kendi halinize bırakmayıp sürekli sizinle diyalog halinde oluşunu, sizin

hayatınıza karıştığını, size din gönderdiğini ve sizin her anınızı kontrol ettiğini gösterir. Hiç kimse bir tek saniye bile kendi başına değildir. O'nun her hareketini kontrol eden, her nefesini sayan melekler vardır yanında. Zaten İslâm'daki melek inancının odak noktası da budur işte. Yani öyle bir Allah'a inanacağız ki, melekleri vasıtasıyla sürekli bizimle diyalog halinde olan bir Allah'tır O.

Böyle kimilerinin iddia ettikleri gibi dünyayı yaratmış, yorulmuş, köşesine çekilmiş, dünyayla ilgilenmeyen ve ne haliniz varsa görün, bildiğiniz gibi yaşayın diyen bir Allah değil. Böyle bir Allah'a inanacağız. Değilse nasıl yaşarsanız yaşayın beni ilgilendirmez! Hukukunuz, ticaretiniz, kılık-kıyafetiniz, eğitiminiz, siyasal yapılanmanız, kazanmanız, harcamanız nasıl bilirseniz öyle yapın beni ilgilendirmez diyen bir Allah değil. Melekleri olan ve bu melekleri vasıtasıyla yeryüzünde aranızdan seçtiği kullarına vahiy gönderen, bununla bizi sorumu tutan, ne yapacağımızı, nasıl yaşayacağımızı, nasıl bir hayat programı takip edeceğimizi bize ulaştıran bir Allah'a iman edeceğiz. İşte İslâm-daki melek inancının önemi buradadır.

13-16. "İyiler, şüphesiz, nîmet içindedirler. Allah'ın buyruğundan çıkanlar cehennemdedirler. Ceza günü oraya girerler. Oradan bir daha ayrılamazlar."

Ebrâr olanlar cennette nîmet içindedirler. Ebrâr Allah'a Allah'ın istediği gibi iman eden kimselerdir. Aristo'nun, Ebu Cehil'in, şeytanın inandığı gibi, ya da müşrik ehl-i kitap dünyanın inandığı gibi değil. Al-lah'a Allah'ın istediği biçimde inanan, yani kitabında bizden istediği bi-çimde hayatın tümüne karışan, hayatımızın tümünde bizden kulluk is-teyen ve hayatımızın tümünde bizimle birlikte olan bir Allah'a inanan kişilerdir ebrâr olanlar. Yerken, içerken, kazanırken, harcarken, giyinirken, soyunurken, alırken, satarken, severken, küserken hattâ tırna-ğımızı kesmemize varıncaya kadar tüm hayatımızda yalnız kendisini dinlememizi isteyen ve kendisiyle birlikte başkalarını da dinlememiz konusunda bizi soğanın dişisinden bile kıskanan bir Allah'a inanıyorsak işte biz ebrâr'danız. Başka?

Âhiret gününe iman eden kimselerdir onlar. Âhiret gününe i-man, hesap-kitap konusuna iman demektir. Âhirete inanan kişi hesap-kitap konusunda korku sahibi olan kişi demektir. İnsanlar neden korkarlarsa, ona karşı titiz davranırlar. İşte ebrâr'dan olan mü'min böyle bir korku duyan kişidir. Her adım atışında, her duruşunda, yani pozitif ve negatif her eyleminde korku içinde olan kişidir. Ya bu konuda hesaba çekilirsem! Ya bu bakış yarın karşıma bir dosya olarak çı-karsa! Ya bu hareket yarın hesaba çekilirken aleyhime çıkarsa! Ya cehenneme sürüklerse beni bu duruş! diye sürekli bir korku içinde bulunur ebrâr olanlar. Bakara'nın ifadesiyle her an Allah'la karşı karşıya geliverceğine inanan

insanlar. Ha şu köşeyi döndüm dönmeden, ha şu lokmayı yuttum yutmadan, ha şu cümleyi bitirdim bitirmeden ölüverecek ve Rabbimle karşı karşıya gelivereceğim inancıyla, heyecanıyla yaşayan kişidir.

Sonra meleklere iman eden kimselerdir onlar. Meleklere iman demek, Allah'ın melekler vasıtasıyla bizimle diyalog kurduğuna iman demektir. Yani Allah'ın kendi köşesine çekilmeyip her an melekleri vasıtasıyla dünya işlerini idare ettiğine, her an yanımızda olduğuna, bu melekleri vasıtasıyla yeryüzüne karıştığına, yeryüzünde seçtiği peygamberlerine bu melekleri vasıtasıyla bizim hayatımızı düzenlemek üzere mesajlar gönderdiğine, vahiy gönderdiğine ve bizi bununla sorumlu tuttuğuna iman demektir. Melekler vasıtasıyla bizim amellerimizi tespit ettiğine, melekleri vasıtasıyla bizi bize isâbet edecek belâlar ve musîbetlerden koruduğuna, melekleri vasıtasıyla bizim karımızı, boramızı, yağmurumuzu sağladığına iman demektir.

Sonra Allah'ın kitaplarına iman eden kimselerdir o birr sahipleri. Kitaba iman demek, hayatı onunla düzenlemek üzere kitaba iman demektir. Kitaba iman demek, içindekilere iman demektir. İçindekilerin doğruluğuna ve uygulanırlılığına, uygulanması gerektiğine iman demektir.

Sonra Allah'ın Nebilerine iman eden kimselerdir onlar. Peygambere iman demek, onun örnekliliğine iman demektir. Peygambere iman demek, Allah'ın bizden istediği kulluğu icra ederken mutlak manada kendisine uyulması gereken model insan oluşuna, numune insan oluşuna iman demektir. Peygambere iman, onun hayat programına iman demektir. Peygambere iman, onun Allah'tan getirip haber verdiği şeylerin tamamının doğruluğuna iman demektir. Peygambere iman, Allah'ın onun vasıtasıyla insan hayatına karıştığına iman demektir. İşte böylece peygambere inananlar ebrâr'dırlar.

Sonra malı sevmekle beraber, ya da mala ihtiyaçları varken, sevdikleri halde onu yakın akrabaya, yetimlere, miskinlere, yolda kal-mışlara, dilencilere, köle ve esirlere verenlerdir onlar. Sonra namazı Allah'ın istediği biçimde ikâme edenler. Yani onu bir takım hareketler manzumesi olarak değil veya sadece şekli olarak belli bir yöne yönelmekten ibaret olarak değil, dinlerinin direği olarak, sosyal hayatlarının düzenleyicisi olarak namazı ikâme edenler.

Zekâtı verenler. Mallarında Allah'ı söz sahibi kabul ederler. Söz verdikleri zaman ahitlerini yerine getirenlerdir onlar. Hem Allah'a verdileri ahitlerini, hem de kendi aralarında birbirlerine verdikleri sözlerini yerine getiren kimselerdir onlar.

Sonra fakirliğe sabrederler, Allah'ın taksimine razı olurlar, hastalığa sabredenler, savaşta, cihadda döneklik göstermeyip dişlerini sıkanlar, sabredenlerdir onlar.

Önceki sûrelerde Rabbimizin kendisi için kullandığı bu ifade-nin; "berr'in" Kur'an'da bu sûrenin bu âyetinde aynı zamanda insan-lar, daha doğrusu peygamberler hakkında da kullanıldığını görüyoruz.

Resûl-i Ekrem'e "birr" nedir diye sorulduğunda şu âyet-i keri-meyi okumuşlardır:

"Birr, yüzünüzü doğu ve batı yönüne çevirmeniz değildir fakat birr Allah'a, ahiret gününe, meleklere, kitaplara ve nebilere iman eden, sevdiği halde malı yakınlara, yetimlere, miskinlere, yolda kalmışa, dilenenlere ve bo-yunduruk altındakilere infak eden, namazı kılan ve zekâtı veren, ahitleştiklerinde ahdini yerine getirenler, zorluk hali, zarar anları ve güçlük zamanında sabredenlerdir. Onlardır sâdık olanlar; ve onlardır muttaki olanlar"
(Bakara, 2/177)

Âyette açık olduğu üzere, "birr" hem imanı, hem de aşağı yu-karı bütün amelleri (nafilelere varıncaya değin) içine almaktadır. Bir diğer husus "birr"in şahıslaştırılmasıdır; yani âyet "birr"i amel olarak değil, bir kişi olarak sunmaktadır. Zaman zaman belirttiğimiz gibi, in-san maddi gaflet örtüsünden sıyrıldığı zaman ameliyle özdeşleşir. Ar-tık ona mümin yerine iman; muhsin yerine husn ve berr yerine birr diyebiliriz. Aynı zamanda o, âlim olmaktan ilm olmaya da geçer. İra-desini Allah'ın iradesinde eriten ve ilâhî irade karşısında adeta bütü-nüyle edilgen duruma geçen insan, Allah'ın her yarattığı gibi güzel olur ve hayatıyla, kimliğiyle şahsiyetiyle bol bir hayr ve iyilik (birr) halini alır. Âyetten anlaşılan bir diğer husus birr'in "sıdk ve takva"yı da içine almasıdır. Birr konusunda gelen diğer âyetler, yukarıdaki kap-samlı âyetin bazı yönlerini açıklayıcı niteliktedir. Sözgelimi, malın ze-kâtını vermek farzdır; infak, farzı içine aldığı gibi fazlasını da kapsar. Kur'an duruma göre ihtiyaçtan arta kalanın infak edilmesini emreder.

"Birr", infak ederken kişinin sevdiği şeyden vermesini içine alır.

"Sevdiğinizden infak etmedikçe birr'e erişemezsiniz.."
(Âli İmrân, 3/92).

Yine Kur'an 'birr'i şöyle tanıtıyor: 'Birr', bol bol iyilik etmek, ha-yır işlerinde geniş olmak anlamına geldiği gibi, aynı zamanda fail (öz-ne) ismidir ve iyilikte bulunan demektir. Mü'minler, çok iyilikte bulu-narak, takvada çok

geniş olarak ‘birr’in bizzat kendisi haline gelirler. Tıpkı salih amel işleyerek imanıyla özdeşleşen müslümana ‘iman’ de-nilmesi gibi. İyilik ve takvada ileri geçen bol bol ihsanda bulunan, ak-rabalarına ve diğer insanlara bol bol iyilik eden, iyi davranan kimseler artık ‘birr’in bizzat kendisi olurlar. Böyle kimselere Kur’an ‘ebrâr’ de-mektedir.

Bakara eksenli tanımını yapmaya çalıştığımız bu ebrâr olanlar, yarın cennette nîmet içinde olacaklardır. Buna mukabil füccâr olanların, Rablerine karşı gelenlerin, günah yolunda yürüyen, çirkinlikler işleyenlerin de bunların tamamen aksine cehennem azabı içinde olacaklarını ve bir an bile cehennemden gaip olmayacaklarını, yani bir an bile oradan kurtulamayacaklarını, ya da bir lahza bile azaplarının hafifletilmeyeceğini anlatıyor Rabbimiz.

17-18. “Ceza gününün ne olduğunu sen nerden bilirsin? Evet ceza gününün ne olduğunu nereden bileceksin?”

Sen din gününün ne olduğunu bilebilir misin? Nereden bileceksin sen bunu? Din gününün azametini, dehşetini ortaya koymak için tekrar tekrar soruyor Rabbimiz.

19. “O gün, kimsenin kimseye hiçbir fayda sağlamayacağı bir gündür. O gün buyruk yalnız Allah’ındır.”

O gün kimsenin kimseye bir faydası olmayacaktır. Yani o gün onlara sıcak bir kucak yoktur. Kimse onlara yardımcı olamayacak, kimse onlara sıcak bir kucak açamayacak, onlarla ilgilenen kimseleri olmayacak, hiç kimse onların hallerini hatırlarını bile soramayacak. Yahu ne âlemdesiniz? Başınızda bir sıkıntı mı var? Bir derdiniz mi var? Yapabileceğimiz bir şey var mı? diye onlara sıcak bir kucak açacak kimseleri olmayacaktır. Herkes tek başına amelleriyle Allah’ın huzuruna çıkacaktır. Krallar yalnız, sultanlar yalnız, devlet başkanları yalnız, zenginler yalnız, hocalar, hacılar yalnız, herkes yalnızdır o gün. Hiç kimsenin sözü dinlenecek bir şefaatçisi de yoktur o gün. Tüm yakınları, dostları, tüm yardakçıları, tüm alkışçıları, tüm arkadaşları kendi dertlerine düşmüşler, kimse kimsenin halini hatırını soramayacaktır. O gün emir sadece Allah’a aittir. Söz ve hüküm O’na ait-tir, herkes O’nun hükmüne boyun eğmek zorunda kalacaktır.

Bu sûreyi de burada bitirelim inşallah. Rabbim gereğiyle amel etmeyi hepimize nasip etsin. Rabbim bu âyetler rehberliğinde bir hayat yaşamayı kolay getirsin. Sübhanekallahümme ve bihamdik, la ilahe illa ente, estağfiruke ve etûbü ileyk.